

Josep Costa: “Si a les 8 del matí obren tots els col·legis, l’Estat espanyol ha perdut”

written by Mercè Feliu | 2 d'agost de 2017

Josep Costa (Eivissa, 1976). Lletrat i professor de Teoria Política a la Universitat Pompeu Fabra. Autor del llibre '0 secessió o secessió' (Acontravent-Fundació Josep Irla, 2017). Publica regularment articles d'opinió i difusió en mitjans de comunicació i centra la seva recerca en els reptes que comporta la diversitat cultural i nacional en les democràcies liberals.

Què farà l’Estat espanyol per impedir el Referèndum?

Tot el sobiranisme està especulant què farà l’Estat per impedir el Referèndum, però l’Estat ja està aplicant la seva estratègia per impedir el Referèndum, i potser mai no hi hagi allò de l’article 155, la llei de seguretat nacional, la suspensió del govern pel Tribunal Constitucional, etc., que centren els grans titulars periodístics... però mentre tu parles d’aquesta llista d’hipòtesis no t’adones del que està fent: minant l’organització, convertint la logística del Referèndum en un autèntic camp de mines.

Aleshores què ha de fer el Govern català davant d’aquestes accions que dificulten la realització del Referèndum?

Precisament l’avantatge del Govern català és que té la paella pel mànec!, en el sentit que controla el *timing*, el procediment, el calendari... I d’alguna manera l’Estat espanyol va a remolc i està fent actuacions preventives contra tots els passos que va fent el Govern català, i per tant en última instància qui té el poder, la llibertat de seguir endavant o

no, és el Govern català, és a dir, és qui manté la iniciativa. Per tant, mentre pugui aguantar aquesta pressió infernal que li caurà damunt, el procés segueix endavant.

L'estratègia de l'Estat només funcionaria si el Govern català no aconseguís tirar-ho endavant, perquè tingués desercions, o baralles internes o perquè no sabés resistir aquesta pressió, però és a les mans del Govern català resistir i seguir avançant, i l'Estat només pot anar estrenyent la pressió. Quan l'Estat adopta aquesta estratègia no té el control de la situació, qui té el control de la situació és la Generalitat, en el sentit que algú ho va definir com que la potestat de rendir-se és del costat català, perquè l'Estat pot anar incrementant la pressió però no sap quin nivell de resistència tindrà el Govern.

Si la voluntat i la determinació hi és...

Si et posen moltes mines, pot ser que tinguis més baixes en el camí. Jo crec que l'estratègia de l'Estat és estrictament preventiva, amb la intenció de curtcircuitar totes les accions preparatòries del Referèndum perquè quan arribi el dia de convocar-lo i celebrar-lo no estigui preparat i no es pugui executar, és a dir, volen evitar trobar-se amb l'escenari d'haver de decidir què fan – això que sempre s'ha dit- si retirar les urnes o no.

L'escenari que pretén l'Estat és prevenir que arribin a existir les urnes, per això no volen que el govern les tingui, i si perquè el govern no les tingui han d'impedir que existeixin físicament, estan disposats a anar per aquest camí. Tot són actuacions preventives, fins i tot en el pitjor dels sentits, com acusar gent de delictes abans que s'hagin comès. Perseguir a gent de forma preventiva en un estat de dret és una barbaritat, vol dir que t'estan castigant abans que hagi fet res!

L'Estat opera així perquè les actuacions que van fent puntualment no tenen, encara que siguin molt arbitràries i

molt escandaloses, l'impacte de fer-les el dia del Referèndum, i per tant considero que no s'estalviaran cap mesura repressiva abans, amb la idea que no les hagin de prendre aquell dia.

O sigui que creu que les accions repressives continuaran i aniran a l'alça?

Sí, ja ho he dit fa dies que la pressió sobre el Govern i el sobiranisme en el seu conjunt serà infernal durant aquests dos darrers mesos abans del Referèndum. L'Estat no està preparant una operació sorpresa pel dia 1, per avortar el Referèndum, sinó que la seva operació per impedir-lo fa setmanes i mesos que està en marxa i és bloquejar el més mínim pas dirigit a l'organització i a la preparació del Referèndum.

La darrera setmana la Guàrdia Civil va cridar a declarar a en Joaquim Nin, Jordi Graells, Jaume Clotet, Anna Molas, Ignasi Genovès, Joan Ignasi Elena, secretaris i directors generals, etc., creus que alguna hora arribaran als consellers?

Tot això serà pura conveniència al moment adequat, jo crec que ells no tenen cap línia vermella. La Fiscalia s'ha querellat contra la consellera Borràs, estic segur que ho faran quan els interessi querellar-se en contra d'altres. Però ara mateix, jo crec que l'estratègia d'anar contra el segon nivell de govern la consideren efectiva perquè les ordres del govern no es poden executar amb normalitat. Quan el conseller diu: comprem urnes, tot això requereix una previsió de despeses, necessita unes mesos de contractació, d'uns informes jurídics, necessita, com si diguéssim, que el "soto governo" que vagi preparant i executant aquestes previsions, i per això hi focalitzen la pressió, perquè la manera de curtcircuitar les ordres del govern és atemorir la gent que està al segon i al tercer nivell i que desplega aquests preparatius del Referèndum.

A l'Estat espanyol els sembla que això està funcionant. Personalment, tot i que jo no crec que arribi a impedir el Referèndum el dia 1 d'octubre, em sembla evident que aquesta

situació dificulta les coses i incomoda a molta gent sobiranista.

Hi té res a veure que es parli d'iniciar la campanya conjunta ben aviat?

La campanya unitària pel Sí ja estava prevista des de fa temps, i segons com, ja hauria d'haver començat. Particularment no ho relacionaria estrictament, però tot el que sigui la idea que el Govern ja està avançant amb els preparatius, tot el que sigui donar el missatge que la pressió i repressió de l'Estat no t'està aturant sinó que t'està reforçant en la determinació, contribueix a donar-li solidesa al camp sobiranista. La pressió et fa tancar files, com més pressió aguantés més fort ets.

Veus el Govern català preparat?

Jo crec que el Govern català té un paper més limitat del que se li atribueix, és a dir, organitzar un Referèndum és molt més que un govern, necessita la implicació de milers de persones i de d'altres institucions, evidentment del món local, de tota la ciutadania, de les entitats socials que facin campanya, etc., i jo crec que d'alguna manera el Govern té el paper d'organitzar el Referèndum i convocar-lo a través del Parlament, prèvia aprovació de la llei al Parlament, però a la pràctica, quan estigui organitzat el Referèndum la feina del Govern ja acaba, la gran part ja està feta, i per tant, d'alguna manera el Govern no és tan imprescindible com sembla.

La gent pot tenir la tranquil·litat que no recau tot en el Govern, i que mentre el conjunt del moviment estigui determinat i implicat, fins i tot encara que el Govern estigués sotmès a situacions imprevistes, de tipus legal, etc., això no necessàriament suposaria la fi del Referèndum.

Però en tot cas el Govern sí que és necessari per executar a posteriori el resultat del Referèndum?

Sí, és clar, però considero que en l'àmbit mediàtic se li dóna més importància de la que té al Govern.

Al Govern se li ha exigit que es comprometi i vagi endavant, i és el que està fent, però a la pràctica també és veritat que és la societat qui té el poder. El Govern, si no té el poble darrere... Això de fet és el que li passa a l'Estat espanyol, l'estat pot tenir moltes lleis, policia, tribunals, però si la gent no el segueix, poc hi pot fer. En aquest cas, l'avantatge del Govern català és que té a molta gent a darrere disposada a implicar-se i a donar-hi suport.

L'Estat espanyol podria forçar la convocatòria d'eleccions anticipades?

No, no hi ha cap mecanisme viable per fer-ho. Una altra cosa és que puguin fer algun disbarat. N'han fet molts i provaran de fer-ne algun, però jo crec que no té cap cobertura legal i seria una actuació tan arbitrària i tan absolutament mancada de cobertura legal i constitucional que no la veig. I tampoc veig quina utilitat podria tenir per ells convocar unes eleccions anticipades que tornarien a guanyar els independentistes. També s'havia dit de convocar-les el mateix dia del Referèndum, però això pràcticament s'hauria de fer d'aquí a una setmana i poc més. Qualsevol barbaritat o enginyeria jurídica que es poguessin inventar no es fa amb aquest termini de temps.

En la línia de les barbaritats, com pot ser que s'estigui investigant a la Generalitat per comprar urnes si altres comunitats autònomes ja en tenen i és competència autonòmica?

Bé, perquè bàsicament el Tribunal Constitucional va declarar inconstitucionals els resultats de les eleccions del 27S, i per tant, tot el programa polític de Govern està declarat inconstitucional i intentar-lo complir és un delicte de desobediència.

Alguna vegada ja ho vaig resumir dient que com que la majoria parlamentària i el Govern volen fer la independència, això pràcticament significa que Catalunya no té dret a tenir autonomia, i ens trobem que algú, des del Tribunal Constitucional, està aplicant la idea següent: si tu fas

servir les institucions autonòmiques per desenvolupar el teu programa independentista, no tens dret ni a la mínima autonomia que tenen els altres. Però comprar urnes no pot ser cap delictes mai en una democràcia, és una autèntica barbaritat!, però les barbaritats ara no els importen si impedeixen la realització del Referèndum.

Què passarà l'1 d'octubre?

Jo crec que es farà el Referèndum. I hi haurà dos moments claus: el Referèndum l'Estat el perd a les 8 del matí i l'independentisme el guanya a les 8 de la tarda.

L'Estat el perd al matí si es fa, si s'obren els col·legis. Les votacions estan previstes a les 9, però a les 8 és l'hora de posar en marxa els col·legis amb la compareixença dels membres de les meses, la constitució, amb les urnes, obrir les portes i tot això... si a les 8 del matí obren tots els col·legis, l'Estat ha perdut, perquè tota la seva estratègia es basa en el fet que això no passi, per tant hi ha dos referèndums en un.

I això crea un escenari absolutament nou, que és que la gent que està cridada a votar, ha de votar amb una informació que per molts avui és inversemblant, que és adonar-se que l'Estat espanyol no té prou poder per impedir el Referèndum, i per tant, si l'Estat no té prou poder per impedir el Referèndum, probablement tampoc en té per impedir la independència, amb la qual cosa, si tu estàs en contra de la independència, tens una urgència d'anar a votar inesperada. Si tu a això li afegeixes que vagin a votar durant el matí tots els independentistes, a la tarda hi podria haver una mobilització massiva dels que no són independentistes per intentar guanyar el Referèndum.

Que és el que va passar el 27S?

Sí. Si a les 9 del matí obren bé els col·legis, l'1 d'octubre s'assemblarà més al 27S que al 9N, perquè té efectes, perquè la gent se sent interpel·lada a votar encara que no en reconegui la validesa -perquè això no s'ha de confondre. El

275 la gent que va anar a votar en contra de la independència no reconeixia el caràcter plebiscitari de les eleccions formalment, però van anar a votar perquè es van sentir cridats a fer-ho, ja que sabien que si no els independentistes arrasarien.

Ha dit que l'altre moment clau seria a les 8 de la tarda.

Sí, a l'hora de fer el recompte i veure qui realment ha guanyat el Referèndum, quina participació hi ha hagut i quin avantatge hagi pogut treure el Sí, tot i que en aquest escenari no es pot descartar res. Si el Referèndum es fa amb totes les de la llei, el Sí no té la victòria garantida, si voten 4 milions de persones, el resultat és ajustat.

I la validesa, el 50 per cent més 1?

Sí, amb la llei espanyola, que és la llei vigent en el dia d'avui, aquesta és la norma. Els referèndums que hi ha hagut en el món occidental, els dos de Quebec, el d'Escòcia, són de majoria simple, perquè al final, per què ha de valer més un vot que l'altre?, per què si votes No val més que si votes Sí? No hi ha cap justificació.

I en relació a la Llei del Referèndum, s'aprovarà al setembre?

Tindrà diversos moments, s'ha presentat públicament, també s'ha registrat al Parlament i després s'haurà de tramitar per part de la Mesa i convocar el ple i tot això. Això s'anirà ajustant al calendari. La tramitació també pot ser una mica un camp de mines.

I és la llei que ha de donar la cobertura legal al Referèndum?

La qüestió és aquesta, és aprovar les normes i després tenir la fortalesa i capacitat d'organitzar el Referèndum, tenir l'autoritat per aplicar aquesta llei, no només per aprovar-la. Una vegada que sigui suspesa o anul·lada pel Tribunal Constitucional s'haurà de sostenir d'acord amb una organització molt potent de totes les bases del Referèndum: l'administració catalana, l'administració local, les entitats que facin campanya...

El dia 2 que passarà?

Depèn del que hagi passat el dia 1... El dia 2 si ha guanyat el Sí, s'haurà de veure amb quins termes s'ha aprovat la Llei del Referèndum, i de si s'ha aprovat la Llei de Transitorietat o no, que de moment s'està debatent, perquè no està clar si s'aprovarà i es deixarà pendent del Referèndum la seva entrada en vigor o si simplement s'aprovarà després del Referèndum. Aquest és el debat ara mateix.

El que hi haurà, imagino, és una gran mobilització si ha guanyat el Sí per consolidar el resultat i a partir d'aquí es desencadenaran moltes coses tant internament com internacional.

El pitjor escenari per l'unionisme és aquest, que la tria sigui tan senzilla, tan fàcil: l'estat tal com és o la independència

L'opció que l'Estat espanyol canviï de tàctica i adopti una postura dialogant la veu factible?

Jo crec que hi haurà cerimònies de la confusió. O serà el Govern espanyol o serà el partit socialista que intentarà fer algun moviment de reforma constitucional o coses d'aquestes, no en tinc cap mena de dubte.

Hi haurà molta gent intentant diluir el missatge que el dia 1 has de triar entre la independència o un estat autoritari que impedeix votar. El pitjor escenari per l'unionisme és aquest, que la tria sigui tan senzilla, tan fàcil: l'estat tal com és o la independència, i que no hi hagi res al mig. Per tant, hi haurà intents desesperats d'introduir la idea que si no guanya la independència, hi ha possibilitats que Espanya sigui diferent, via Podemos, socialistes, a través de la premsa catalana de la tercera via... Per mi és impensable que no intentin guanyar el Referèndum d'una manera o altra prometent coses que no poden complir o que no pretenen complir però que pugui fer dubtar a l'electorat. Tal com va fer en Cameron a

Escòcia o en Chrétien al Quebec.

Tots els governs unionistes democràtics que han fet front a un referèndum d'independència han intentat convèncer a la gent que si es queda, serà millor, és a dir, ningú no ha intentat guanyar un referèndum d'independència dient que tot serà igual si et quedes. Per tant, no tinc cap dubte, que aquelles persones que considerin que és important que l'independentisme es desmobilitzi o no arribi al seu màxim de mobilització intentaran fer creure i prometre que les coses canviaran.

El suflé independentista pot baixar per la por?

No ha estat mai un suflé. La qüestió catalana és una qüestió de dignitat en el sentit més profund de la paraula: el de la gent que a l'Europa en el segle XXI no accepta ser governada en contra de la seva voluntat.

La gent se sent exclosa de l'Estat espanyol, tant a escala legal com en l'àmbit polític i no accepta la legitimitat de l'Estat espanyol per decidir sobre les seves vides

Des que es va rompre el Pacte de l'Estatut el 2010 a Catalunya hi ha una revolució cívica, una rebel·lió sentimental, intel·lectual i política en tots els sentits en què la gent se sent exclosa de l'Estat espanyol, tant a escala legal com en l'àmbit polític i no accepta la legitimitat de l'Estat espanyol per decidir sobre les seves vides. I a partir d'aquí, una vegada que s'ha desfermat aquesta riuada, això no es conté amb la repressió.

La repressió té una capacitat molt limitada, és a dir, amb la repressió tu pots destrossar la vida d'una persona, però quan hi ha prou gent que està revoltada la capacitat de la repressió és molt minsa. La gent és molt poc conscient fins a quin punt la capacitat repressora d'un Estat és limitada, és tan limitada! Tant com que no tens prou presons per tothom. Quanta gent cap a les presons? Quan hi ha gent que no li fa por anar a la presó o que s'estima més les seves idees que la

seva llibertat a curt termini, l'Estat queda absolutament desbordat i no tens prou policies per detenir a tothom, ni prou presons, ni prou comissaries per interrogar, ni prou mitjans per reprimir... Hi ha una massa crítica de gent que és molta menys de la que sembla.